

GEZ
4.453.2024

1. Nazwa

KARTA ADRESOWA ZABYTKU

2. Czas powstania

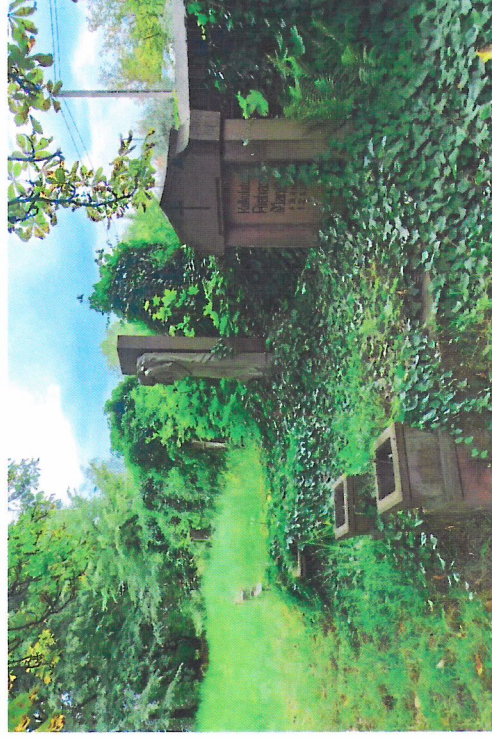
1859 r., 1885 r.

CMENTARZ EWANGELICKI

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

Widok od północnego-zachodu

Widok od północy

Widok od północnego-zachodu

Widok od południowego-wschodu

3. Miejscowość

MYSŁOWICE

4. Adres

ul. Oświęcimska
nr działki 37,570/36, obręb Słupna
41-400 Mysłowice

5. Przynależność administracyjna

województwo śląskie

powiat Mysłowice

gmina miasto Mysłowice

6. Formy ochrony

Rejestr zabytków nr A/1032/22 z dn.
24.08.2022.

Historia: cmentarz ewangelicko-augsburski w Mysłowicach założono w 1859 r., powiększono 1884 r. Powstał na gruncie ofiarowanym przez magnata ziemskiego i przemysłowego hrabiego Guido Henckel von Donnersmarcka. W środkowej części umieszczono kamienny krzyż z datą 1885 - na cokole. Znajdują się tu nagrobki osób zasłużonych dla Mysłowic i Górnego Śląska, m.in. ks. Wilhelma Zahna – czwartego proboszcza parafii ewang. w Mysłowicach, Emila Caspariego 1877–1935) wicemarszałka Sejmu Śląskiego, delegata Polski na konferencję w Genewie; muzyka i kompozytora Mirosława Bliwerta (1927–2007); rachmistrza Richarda Mensela (1887–1930). W pfn. części cmentarza - kwatera ofiar obozu przejściowego „Rosengarten” w Mysłowicach. Pierwotnie był to obóz hitlerowski, w latach 1945-1946 komunistyczny obóz pracy – pozostały po nim dwa masowe groby, w których pochowano ponad 800 osób. W 2018 r. wykonano nową aranżację kwatery wraz z wystawieniem współczesnych murowanych wolnostojących krzyży. Od strony ul. Oświęcimskiej zachował się oryginalny ceglany mur cmentarny z bramą w części ptd. i bramką w części pfn.¹

Opis: cmentarz założony na planie zbliżonym do ćwierćowalu opartego od zach. o ul. Oświęcimską i od ptd. posesję Biedronki. Od strony ulicy otoczony ceglany murem, rozczłonkowanym wyższymi słupkami, z pozostałych stron - ogrodzeniem z ażurowych i pełnych segmentów betonowych. Na teren cmentarza prowadzą dwie bramy w murze. W środkowej części cmentarza stoi kamienny krzyż, na którego cokole - data założenia cmentarza. Zachowało się stosunkowo dużo nagrobków i fragmentów nagrobków. Liczny starodrzew.

Wartość: cmentarz został wpisany do rejestru zabytków. Wartość historyczna - cmentarz jest elementem dziedzictwa materialnego (cementy małej architektury, grobowce i groby, rzeźba sepulkralna, kompozycja i układ cmentarza, starodrzew) oraz - jako przestrzeń ukształtowana wg reguł kulturowych związanych z religią i tradycją grzebania zmarłych - odnosi się do dziedzictwa niematerialnego. W związku z istnieniem tu kwatery ofiar terroru jest to też miejsce pamięci narodowej.

¹ Źródło: Parafia Ewangelicko-Augsburska w Mysłowicach, fb: <https://www.facebook.com/445785048843104/posts/5689675484454008/> oraz G. Odoj, Wielokulturowa przestrzeń społeczna miasta na przykładzie Mysłowic https://rebus.us.edu.pl/bitstream/20.500.12128/10302/1/Odoj_Wielokulturowa_przestrzen_spoleczna.pdf (dostęp 05.08. 2022)

Stan zachowania: cmentarz użytkowany, ogrodzony (oryginalny mur od zach.) i zabezpieczony; zachowane pierwotne granice i układ alejek, kwater, historyczne groby oraz starodrzew.

Postulaty dotyczące konserwacji: inwentaryzacja zabytkowych grobów, wykonanie karty inwentaryzacyjnej cmentarza, przygotowanie programu rewitalizacji, konserwacja nagrobków. Zachowanie granic i układu cmentarza, murów, małej architektury, pomników, najstarszych nagrobków. Obiekt należy pielęgnować, eksponować w krajobrazie miejscowości, oznakować tablicą informacyjną.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Jakub Danielski, 25.08.2022 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

ŚLĄSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
W MYSŁOWICACH

Łukasz Kotlański

* dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków